

О. В. Калініченко, О. Д. Плотник

МАКРОЕКОНОМІКА

ПРАКТИКУМ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

Київ
«Центр учбової літератури»
2010

ББК 65.012.2я73
УДК 330.101.541(075.8)
К 17

*Гриф надано
Міністерством освіти і науки України
(Лист № 1.4/18-Г-2857 від 24.12.2008)*

Рецензенти:

Шевченко А. Ф. — доктор економічних наук, професор (Полтавський університет споживчої кооперації України);

Опря А. Т. — доктор економічних наук, професор (Полтавська державна аграрна академія).

Калініченко О. В., Плотник О. Д.

К 17 Макроекономіка. Практикум: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 656 с.

ISBN 978-611-01-0011-3

Навчальний посібник відповідає типовій програмі дисципліни «Макроекономіка». У ньому запропоновано основні теоретичні підходи, одноваріантні та багатоваріантні запитання, проблемні ситуації, приклади розв'язку задач, задачі, теми рефератів, словник основних термінів, а також список рекомендованої літератури з відповідних тем курсу.

Для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, викладачів.

ББК 65.012.2я73
УДК 330.101.541(075.8)

ISBN 978-611-01-0011-3

© Калініченко О. В., Плотник О. Д., 2010
© Центр учбової літератури, 2010

ЗМІСТ

ВСТУП	8
УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ	9

ЧАСТИНА I. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

РОЗДІЛ 1. МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА	11
Основні теоретичні підходи	11
Одноваріантні питання	19
Багатоваріантні питання	22
Проблемні ситуації	30
Приклади розв'язку задач	31
Задачі	35
Теми рефератів	37

РОЗДІЛ 2. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ	38
Основні теоретичні підходи	38
Одноваріантні питання	46
Багатоваріантні питання	50
Проблемні ситуації	62
Приклади розв'язку задач	64
Задачі	70
Теми рефератів	76

ЧАСТИНА II. НАЦІОНАЛЬНИЙ РИНОК ТА ЙОГО РІВНОВАГА

РОЗДІЛ 3. РИНОК ПРАЦІ	77
Основні теоретичні підходи	77
Одноваріантні питання	87
Багатоваріантні питання	90
Проблемні ситуації	100
Приклади розв'язку задач	103
Задачі	107
Теми рефератів	113

РОЗДІЛ 4. ТОВАРНИЙ РИНОК	114
Основні теоретичні підходи	114
Одноваріантні питання	123
Багатоваріантні питання	126
Проблемні ситуації	138
Приклади розв'язку задач	139
Задачі	145
Теми рефератів	151
РОЗДІЛ 5. РИНОК ГРОШЕЙ	152
Основні теоретичні підходи	152
Одноваріантні питання	162
Багатоваріантні питання	165
Проблемні ситуації	176
Приклади розв'язку задач	180
Задачі	187
Теми рефератів.....	192
РОЗДІЛ 6. ОДНОЧАСНА РІВНОВАГА НА ТОВАРНМУ, РОБОЧОЇ СИЛИ ТА ГРОШОВОМУ РИНКАХ. МОДЕЛЬ IS-LM	194
Основні теоретичні підходи	194
Одноваріантні питання	202
Багатоваріантні питання	206
Проблемні ситуації	215
Приклади розв'язку задач	217
Задачі	227
Теми рефератів	230
ЧАСТИНА ІІІ. СУКУПНА ПРОПОЗИЦІЯ ТА МАКРОЕКО- НОМІЧНА ПОЛІТИКА	
РОЗДІЛ 7. ІНФЛЯЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ.....	231
Основні теоретичні підходи	231
Одноваріантні питання	241
Багатоваріантні питання	244
Проблемні ситуації	254
Приклади розв'язку задач	255
Задачі	259
Теми рефератів	261

РОЗДІЛ 8. СПОЖИВАННЯ, ІНВЕСТИЦІЇ ТА ВВП	262
Основні теоретичні підходи	262
Одноваріантні питання	272
Багатоваріантні питання	276
Проблемні ситуації	283
Приклади розв'язку задач	287
Задачі	294
Теми рефератів	301
РОЗДІЛ 9. СУКУПНІ ВИТРАТИ І ВВП	302
Основні теоретичні підходи	302
Одноваріантні питання	307
Багатоваріантні питання	310
Проблемні ситуації	317
Приклади розв'язку задач	319
Задачі	324
Теми рефератів	328
РОЗДІЛ 10. МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА	329
Основні теоретичні підходи	329
Одноваріантні питання	335
Багатоваріантні питання	337
Проблемні ситуації	347
Приклади розв'язку задач	352
Задачі	359
Теми рефератів	362
РОЗДІЛ 11. ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА.....	363
Основні теоретичні підходи	363
Одноваріантні питання	373
Багатоваріантні питання	377
Проблемні ситуації	390
Приклади розв'язку задач	391
Задачі	400
Теми рефератів	407
РОЗДІЛ 12. ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА	408
Основні теоретичні підходи	408
Одноваріантні питання	420
Багатоваріантні питання	423
Проблемні ситуації	434

Приклади розв'язку задач	435
Задачі	446
Теми рефератів	451

ЧАСТИНА IV. ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ТА СВІТОВА ЕКОНОМІКА

РОЗДІЛ 13. ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	453
Основні теоретичні підходи	453
Одноваріантні питання	463
Багатоваріантні питання	466
Проблемні ситуації	474
Приклади розв'язку задач	475
Задачі	481
Теми рефератів	484
РОЗДІЛ 14. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ	485
Основні теоретичні підходи	485
Одноваріантні питання	492
Багатоваріантні питання	496
Проблемні ситуації	507
Приклади розв'язку задач	510
Задачі	522
Теми рефератів	527
РОЗДІЛ 15. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС ТА ВАЛЮТНІ КУРСИ.....	528
Основні теоретичні підходи	528
Одноваріантні питання	536
Багатоваріантні питання	539
Проблемні ситуації	549
Приклади розв'язку задач	553
Задачі	562
Теми рефератів	566
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ РЕФЕРАТІВ	567
ВІДПОВІДІ	569
РОЗДІЛ 1. МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА.....	569

РОЗДІЛ 2. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ	569
РОЗДІЛ 3. РИНОК ПРАЦІ	572
РОЗДІЛ 4. ТОВАРНИЙ РИНОК	575
РОЗДІЛ 5. ГРОШОВИЙ РИНОК	577
РОЗДІЛ 6. ОДНОЧАСНА РІВНОВАГА НА ТОВАРНОМУ, РОБОЧОЇ СИЛИ І ГРОШОВОМУ РИНКАХ. МОДЕЛЬ IS – LM .	580
РОЗДІЛ 7. ІНФЛЯЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ	582
РОЗДІЛ 8. СПОЖИВАННЯ, ІНВЕСТИЦІЇ ТА ВВП	583
РОЗДІЛ 9. СУКУПНІ ВИТРАТИ І ВВП	586
РОЗДІЛ 10. МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА	588
РОЗДІЛ 11. ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА	589
РОЗДІЛ 12. ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА	593
РОЗДІЛ 13. ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	596
РОЗДІЛ 14. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ	597
РОЗДІЛ 15. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС ТА ВАЛЮТНІ КУРСИ	599
СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ	602
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	653

ВСТУП

В умовах ринкових відносин у народному господарстві України виникло безліч проблем і невирішених питань. Розв'язання їх потребує використання наукових засобів, які має у своєму арсеналі економіка і, насамперед, така її галузь як макроекономіка.

Макроекономіка – наука, яка має справу з властивостями економіки як єдиного цілого. Макроекономічний аналіз спрямований на дослідження: темпів економічного зростання та структурної перебудови національної економіки; стану та перспектив розвитку товарного і фінансового ринків, а також ринків праці; виявлення основних макроекономічних пропорцій та індикаторів макроекономічної нестабільності (інфляції і безробіття); стану державного бюджету і платіжного балансу тощо.

Результатом макроекономічного аналізу є: оцінка, висновки та пропозиції щодо змін національної економічної політики; напрацювання механізмів державного регулювання економічних відносин господарюючих суб'єктів на внутрішньому і зовнішньому ринках; розроблення цільових програм стратегічних та індикативних планів економічного зростання та ін.

Запропонований навчальний посібник “Макроекономіка. Практикум” дозволяє поєднати самостійну роботу студента з роботою на лекціях та семінарських заняттях. Практикум дає змогу синтезувати теоретичні знання з практичними навичками, що сприяє поглибленому вивченню матеріалу курсу в цілому і покликаний дати читачам сучасне уявлення про макроекономіку як складову економічної теорії.

Кожен розділ посібника складається з інформативної частини та контрольних завдань. Інформативна частина представляє собою стислий виклад матеріалу, сконцентрований у базових категоріях та поняттях.

Контрольні завдання для закріплення теоретичного матеріалу складаються з одноваріантних та багатоваріантних запитань, проблемних ситуацій, прикладів розв'язку задач, задач, орієнтованих тем рефератів.

За допомогою відповідей та розв'язків, наведених у кінці посібника, можна перевірити правильність виконання завдань.

Для зручності у навчальному посібнику наведено словник макроекономічної термінології. Наочний матеріал поданий у вигляді схем, таблиць, графіків.